



SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

X kadencja
Marszałek Senatu
BPS.DPS.030.2.2025

Druk nr 1016

Warszawa, 13 lutego 2025 r.

Szanowny Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

mam zaszczyt przekazać Panu Marszałkowi podjęte przez Senat na 28. posiedzeniu w dniu 12 lutego 2025 r. uchwały:

**- w sprawie ustawy o zmianie ustawy
o wykonywaniu mandatu posła i senatora,**

- w sprawie ustawy o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw.

Przyjęcie poprawek Senatu może spowodować konieczność zmiany oznaczeń jednostek systematyzacyjnych, redakcyjnych lub ich fragmentów, w celu zachowania ciągłości numeracji albo ciągłości alfabetycznej, oraz w konsekwencji konieczność odpowiedniej korekty odesłań.

Z poważaniem

(-) Małgorzata Kidawa-Błońska

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 12 lutego 2025 r.

w sprawie ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 24 stycznia 2025 r. ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

1) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1. W ustawie z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2024 r. poz. 907) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 5a otrzymuje brzmienie:

„Art. 5a. 1. Poseł lub senator w czasie pozbawienia wolności nie wykonuje praw i obowiązków wynikających z przepisów art. 3, art. 13 ust. 1, art. 14 ust. 1 pkt 1–6, art. 15 ust. 1, art. 16 ust. 1, art. 19 ust. 1, art. 20–22, art. 24, art. 25 ust. 1, art. 26 ust. 1, art. 28 ust. 2, art. 38 ust. 1, art. 39 ust. 1, art. 42 ust. 1, art. 43 ust. 1, art. 44 ust. 1 i 2, art. 45 ust. 1 oraz art. 46 ust. 1 i 2.

2. Przepis ust. 1 stosuje się także wobec posła lub senatora, wobec którego nie jest możliwe rozpoczęcie odbywania kary pozbawienia wolności albo wykonanie postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, z powodu jego ukrywania się lub nieobecności w kraju.

3. W przypadku umorzenia postępowania karnego albo wydania wyroku uniewinniającego posłowi lub senatorowi należy wypłacić zaległe uposażenie i dietę parlamentarną; nie dotyczy to warunkowego umorzenia postępowania karnego oraz umorzenia z powodu amnestii lub przedawnienia.”;

2) w art. 23 w ust. 10a wyrazy „w przypadku, o którym w art. 5a” zastępuje się wyrazami „w przypadkach, o których mowa w art. 5a ust. 1 i 2”.”;

2) w art. 2 po wyrazach „art. 5a” dodaje się wyrazy „i art. 23 ust. 10a”.

MARSZAŁEK SENATU



Małgorzata KIDAWA-BŁOŃSKA

UZASADNIENIE

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 24 stycznia 2025 r. ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, postanowił wprowadzić do jej tekstu 2 poprawki.

Art. 5a ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, w swoim dotychczasowym brzmieniu, zakłada, że w czasie pozbawienia wolności poseł lub senator nie wykonuje żadnych praw i obowiązków wynikających z ustawy. Rozpatrywana przez Senat ustawa nowelizująca rozszerza tę zasadę na parlamentarzystę, wobec którego wydano postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania do czasu jego uchylenia, zmiany na inny środek zapobiegawczy albo upływu terminu, do którego to aresztowanie ma trwać. Sposób uregulowania tej kwestii w art. 5a ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora został już wcześniej oceniony przez doktrynę jako „nie tylko wadliwie skonstruowany, ale (...) ewidentnie sprzeczny z Konstytucją”¹. Ta wadliwa konstrukcja przepisu – którą uchwalona przez Sejm 24 stycznia 2025 r. ustawa nowelizująca powieli – sprawia, że „nie mamy do czynienia z (...) instytucją zawieszenia mandatu, ale z faktycznym pozbawieniem mandatu”², co budzi wątpliwości w kontekście zgodności z koncepcją mandatu wolnego, przyjętą przez ustrojodawcę w art. 104 ust. 1 Konstytucji.

Przyjąwszy, że art. 5a w brzmieniu dotychczasowym, jak i zaproponowanym przez Sejm, jest zbyt lakoniczny, a także założywszy, że parlamentarzysta jest przedstawicielem Narodu nawet w sytuacji pozbawienia wolności, Senat – stojąc na straży praworządności i w celu zapewnienia zgodności przyjętego przepisu z Konstytucją – uznał za konieczne jego uszczegółowienie.

Poprawka nr 1 nadaje nowe brzmienie art. 5a ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora.

Art. 5a ust. 1, w brzmieniu nadanym przez Senat, przesądza, które prawa i obowiązki poselsko-senatorskie podlegają zawieszeniu, wskazując ich konkretny katalog. Pominięte

¹ K. Grajewski, *Komentarz do art. 5a* [w:] J. Stelina, P. J. Uziębło, K. Grajewski, *Komentarz do ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora*, Warszawa 2014, s. 56.

² E. Morawska, *Zmiany w statusie prawnym posła i senatora w latach 2001–2005*, [w:] M. Granat (red.), *Zagadnienia prawa parlamentarnego. Materiały z XLVIII Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego. Serock, 1–3 czerwca 2006 r.*, Warszawa 2007, s. 261.

zostały jednak te prawa i obowiązki, które wynikają z Konstytucji, oraz te, których możliwość wykonywania nie koliduje ze statusem osoby pozbawionej wolności. Poprawka uznaje zatem za niewykonywane przez parlamentarzystę objętego tym przepisem: prawo i obowiązek uczestniczenia w pracach parlamentu (art. 3); obowiązek obecności i czynnego udziału w posiedzeniach Sejmu, Senatu, Zgromadzenia Narodowego i ich organów (art. 13 ust. 1); wyrażanie stanowiska, zgłaszanie wniosków, prawo wybierania i wybieralności do organów, uczestniczenia w inicjatywach ustawodawczych, uczestniczenia w dyskusji (art. 14 ust. 1 pkt 1–6 oraz art. 15 ust. 1); prawo do uzyskiwania informacji lub wyjaśnień (art. 16 ust. 1); prawo do uzyskiwania informacji i materiałów, wstępu do pomieszczeń, wglądu w działalność organów i spółek (art. 19 ust. 1); prawo występowania z interwencją (art. 20); obowiązek przyjmowania postulatów, opinii i wniosków wyborców (art. 21 ust. 1) i zakaz udzielania informacji o takiej osobie (art. 21 ust. 2); prawo uczestniczenia w sesjach organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego (art. 22); prawo do oczekiwania pomocy od organów państwa (art. 24); prawo do uposażenia (art. 25 ust. 1) i dodatków do niego (art. 26 ust. 1); prawo do świadczeń wypadkowych (art. 28 ust. 2); prawo do odprawy emerytalnej i rentowej (art. 38 ust. 1), prawo do odprawy parlamentarnej (art. 39 ust. 1); prawo do diety parlamentarnej (art. 42 ust. 1); prawo do bezpłatnych przejazdów i przelotów (art. 43 ust. 1); prawo do bezpłatnych druków i papeterii (art. 44 ust. 1 i 2); prawo do legitymacji (art. 45 ust. 1); prawo do pomocy Prezydium Sejmu i Prezydium Senatu oraz Kancelarii Sejmu lub Kancelarii Senatu (art. 46 ust. 1 i 2).

Zgodnie z zaproponowanym przez Senat brzmieniem ust. 2, powyższe regulacje mają obowiązywać także posła lub senatora, wobec którego nie będzie możliwe rozpoczęcie odbywania kary pozbawienia wolności albo wykonanie postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania w sytuacji, gdy parlamentarzysta taki ukrywa się lub jest nieobecny w kraju. Senat pragnie tym samym zwrócić uwagę na sytuację, w której poseł lub senator, działając w złej wierze, świadomie podejmuje działania prowadzące do uniknięcia rozpoczęcia odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania. Zdaniem Senatu takiego zachowania nie należy zrównywać z sytuacją, w której faktyczne rozpoczęcie orzeczonego pozbawienia wolności wynika z czynników niezależnych od parlamentarzysty.

Niewymienione w katalogu prawa, obowiązki i zakazy obowiązują parlamentarzystę, nawet w sytuacji opisanej w ust. 1 lub 2.

Senat, poprzez wprowadzenie do art. 5a nowego ust. 3, proponuje uregulowanie sytuacji posła lub senatora, wobec którego umorzono postępowanie lub wydano wyrok uniewinniający, poprzez nakazanie wypłacenia mu zaległych uposażenia i diety parlamentarnej, uznając, że wynika to z zasad elementarnej sprawiedliwości społecznej. Jednocześnie ust. 3 ustanawia wyjątek od tej zasady – zaległe uposażenie i dieta parlamentarna nie będą należały się w sytuacji warunkowego umorzenia postępowania karnego oraz umorzenia z powodu amnestii lub przedawnienia.

Poprawka nr 1 zawiera także konieczną zmianę redakcyjną w art. 23 ust. 10a ustawy zmienianej, będącą konsekwencją rozwiązań wprowadzanych ustawą. Przesądza tym samym jednoznacznie, że we wszystkich wymienionych w nowym brzmieniu art. 5a przypadkach prawa i obowiązki posła i senatora wynikające z funkcjonowania i znoszenia biura przechodzą odpowiednio na Marszałka Sejmu lub Marszałka Senatu.

Poprawka nr 2 rozszerza zakres przepisu przejściowego także na opisaną wyżej sytuację wejścia Marszałka Sejmu lub Marszałka Senatu w prawa i obowiązki posła lub senatora dotyczące biur poselskich (senatorskich). W rezultacie przepisy zarówno art. 5a, jak i art. 23 ust. 10a, w brzmieniu nadanym rozpatrywaną ustawą, znajdą zastosowanie do posła lub senatora, wobec którego wydano postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania jeszcze przed dniem wejścia w życie ustawy.